

Komisijas paziņojums par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā

(2008/C 155/02)

Ar šo paziņojumu aizstāj pašreizējo Komisijas Paziņojumu par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā (OV C 71, 11.3.2000., 14. lpp.).

1. IEVADS**1.1. Pamatinformācija**

Ar šo paziņojumu tiek atjaunināta Komisijas pieeja valsts atbalstam, ko piešķir garantiju veidā, un tā mērķis ir sniegt dalībvalstīm sīkākas norādes par principiem, pamatojoties uz kuriem Komisija plāno skaidrot 87. un 88. pantu, un to piemērošanu valsts garantijām. Šie principi patlaban noteikti Komisijas Paziņojumā par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā ⁽¹⁾. Pieredze, kas gūta saistībā ar šī paziņojuma piemērošanu kopš 2000. gada, liecina par nepieciešamību pārskatīt Komisijas politiku šajā jomā. Šajā saistībā Komisija vēlas atgādināt, piemēram, par savu neseno praksi, pieņemot dažādus īpašus lēmumus ⁽²⁾ par nepieciešamību shēmu gadījumā individuāli novērtēt ar katru garantiju saistīto zaudējumu risku. Komisija turpmāk plāno padarīt pēc iespējas caurskatāmāku savu politiku šajā jomā, lai tās lēmumi kļūtu paredzamāki un būtu nodrošināta vienlīdzīga attieksme. Īpaši Komisija vēlas nodrošināt mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (turpmāk tekstā "MVU") un dalībvalstīm drošas zonas, lai noteiktam uzņēmumam, pamatojoties uz tā finanšu reitingu, varētu iepriekš noteikt minimālo normu, kas tam jāmaksā par valsts garantiju, lai varētu uzskatīt, ka garantija nav atbalsts Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē. Līdz ar to ikvienu iztrūkumu par prēmiju, ko maksā salīdzinājumā ar šo līmeni, var uzskatīt par atbalsta elementu.

1.2. Garantiju veidi

Parasti garantijas tiek saistītas ar aizdevumu vai citām finanšu saistībām, par ko vienojas aizņēmējs un aizdevējs; tās var piešķirt kā individuālas garantijas vai garantiju shēmu ietvaros.

Tomēr var būt dažādu veidu garantijas-atkarībā no tiesiskā pamata, aptvertā darījuma veida, ilguma utt. Turpmāk uzskaitīti daži garantiju veidi, bet šis saraksts nav izsmēlošs:

- vispārīgas garantijas, t.i., garantijas, kas izsniegtas uzņēmumiem kā tādiem, pretstatā garantijām, kas saistītas ar konkrētu darījumu, kas var būt, piemēram, aizdevums, pašu kapitāla ieguldījums utt.;
- garantijas, ko izsniedz, izmantojot īpašu instrumentu, pretstatā garantijām, kas saistītas ar paša uzņēmuma statusu;
- garantijas, ko sniedz tieši, vai pretgarantijas, ko sniedz pirmā līmeņa galvotājam;
- neierobežotas garantijas pretstatā garantijām, kuru apjoms un/vai darbības laiks ir ierobežots. Komisija par atbalstu garantijas veidā uzskata arī labvēlīgākus finansēšanas noteikumus uzņēmumam, kura juridiskās formas dēļ nav iespējams tā bankrots vai citas maksātnespējas procedūras, vai kam tiek sniegta nepārprotama valsts garantija vai kam valsts nodrošina zaudējumu segšanu. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad valsts iegādājas tāda uzņēmuma daļas, uzņemoties neierobežotu atbildību, nevis ierobežotu atbildību, kā parasti;
- garantijas, kas nepārprotami izriet no līgumiska avota (piemēram, oficiāli līgumi, atbalsta vēstules) vai cita tiesiska avota, pretstatā garantijām, kuru veids nav tik skaidrs (piemēram, pavadvēstules, mutiskas apņemšanās), iespējams, ietverot dažāda līmeņa atbalstu, kādu var sniegt šāda garantija.

⁽¹⁾ OV C 71, 11.3.2000., 14. lpp.

⁽²⁾ Piemēram, Komisijas 2003. gada 23. aprīļa Lēmums 2003/706/EK par valsts atbalsta shēmu, ko īsteno Vācija ar nosaukumu "Brandenburgas garantijas shēmas 1991. un 1994. gadam" Valsts atbalsts C 45/98 (ex NN 45/97) (OV L 263, 14.10.2003., 1. lpp.); Komisijas 2003. gada 16. decembra Lēmums par atbalsta shēmu, ko Vācija plāno īstenot kuģu būves finansēšanai (N 512/03) (OV C 62, 11.3.2004., 3. lpp.); Komisijas 2005. gada 6. aprīļa Lēmums 2006/599/EK par atbalsta shēmu, ko Itālija plāno īstenot kuģu būves finansēšanai (N 28/03) (OV L 244, 7.9.2006., 17. lpp.).

Īpaši attiecībā uz pēdējo gadījumu atbilstīgu juridisko vai uzskaites ierakstu neesamība bieži ir par iemeslu tam, ka nav iespējams izsekot garantijai. Tas attiecas gan uz saņēmēju, gan valsti vai valsts struktūru, kas izsniedz garantiju, un rezultātā arī uz trešām personām pieejamo informāciju.

1.3. Paziņojuma struktūra un darbības joma

Šajā paziņojumā:

- a) "garantiju shēma" nozīmē jebkuru instrumentu, pamatojoties uz kuru var sniegt garantijas uzņēmumiem, kas ievēro konkrētus nosacījumus attiecībā uz ilgumu, summu, pamatā esošo darījumu, uzņēmumu veidu vai lielumu (kā, piemēram, MVU) bez prasības par turpmākiem ieviešanas pasākumiem;
- b) "individuāla garantija" nozīmē jebkuru garantiju, ko sniedz kādam uzņēmumam un kas nav izsniegta, pamatojoties uz garantiju shēmu.

Šā paziņojuma 3. un 4. iedaļa izstrādāta tā, lai tās varētu tieši piemērot garantijām, kas saistītas ar konkrētu finanšu darījumu, piemēram, aizdevumu. Komisija uzskata, ka tieši šādos gadījumos vissvarīgāk ir noteikt, vai garantija ir valsts atbalsts, jo šādi gadījumi ir bieži, un tos parasti var izteikt kvantitatīvi.

Tā kā vairumā gadījumu darījums, uz kuru attiecas garantija, ir aizdevums, turpmāk paziņojumā galvenais garantijas saņēmējs tiks saukts par "aizņēmēju". bet struktūra, kuras risku mazina valsts izsniegta garantija par "aizdevēju". Šie divi specifiskie termini izmantoti arī tādēļ, lai vieglāk varētu saprast šā dokumenta loģisko pamatojumu, jo aizdevuma pamatprincipi ir vispār saprotami. Tomēr tas nenozīmē, ka 3. un 4. iedaļu piemēro tikai aizdevumu garantijām. Tās piemēro visām garantijām ar līdzīgu riska nodošanas modeli, piemēram, ieguldījumam pašu kapitāla veidā, ja tiek ņemts vērā atbilstīgais riska profils (tostarp iespēja, ka ieguldījumam netiek veidots nodrošinājums).

Paziņojumu piemēro visām tautsaimniecības nozarēm, tostarp lauksaimniecības, zivsaimniecības un transporta nozarē, neskarot īpašos noteikumus par garantijām attiecīgajā nozarē.

Šo paziņojumu nepiemēro eksporta kredīta garantijām.

1.4. Citi garantiju veidi

Ja daži garantiju veidi (skatīt 1.2. punktu) ir saistīti ar riska nodošanu garantijas devējam un neatbilst vienam vai vairākiem 1.3. punktā minētajiem kritērijiem, piemēram, apdrošināšanas garantiju gadījumā, jāveic analīze par katru atsevišķo gadījumu, pēc iespējas piemērojot šajā paziņojumā minētās atbilstīgās iedaļas vai metodiku.

1.5. Neitralitāte

Šo paziņojumu piemēro, neskarot Līguma 295. pantu, tādēļ tas neietekmē dalībvalstu noteikumus attiecībā uz īpašumtiesību sistēmu. Komisija ieņem neitrālu nostāju attiecībā uz valsts un privātajām īpašumtiesībām.

Īpaši tas vien, ka kāds uzņēmums kā īpašums lielā mērā pieder valstij, pats par sevi nav pietiekams fakts, lai nozīmētu valsts garantiju, ja vien nepastāv nepārprotami vai netieši garantijas elementi.

2. LĪGUMA 87. PANTA 1. PUNKTA PIEMĒROJAMĪBA

2.1. Vispārīgas piezīmes

Līguma 87. panta 1. punkts paredz, ka ar kopējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Šos vispārīgos kritērijus vienādā mērā piemēro arī garantijām. Tāpat kā attiecībā uz citiem potenciālā atbalsta veidiem, valsts atbalsts var būt arī garantijas, ko tieši izsniedz valsts, t.i., centrālās, reģionālās vai pašvaldības iestādes, kā arī garantijas, ko, izmantojot valsts līdzekļus, izsniedz cita valsts kontrolēta struktūra, piemēram, uzņēmumi, un ko var piedēvēt valsts iestādēm ⁽³⁾.

Lai nepieļautu nekādas šaubas, attiecībā uz valsts garantijām jāprecizē valsts līdzekļu jēdziens. Valsts garantijas priekšrocība ir tā, ka valsts uzņemas ar garantiju saistīto risku. To, ka valsts uzņemas risku, parasti vajadzētu atlīdzināt, maksājot atbilstīgu prēmiju. Ja valsts pilnībā vai daļēji atsakās no šādas prēmijas, rodas gan labums uzņēmumam, gan valsts līdzekļu samazinājums. Tādējādi, pat ja izrādās, ka valsts nemaz neveic ar garantiju saistītus maksājumus, saskaņā ar Līguma 87. panta 1. punktu tomēr var runāt par valsts atbalstu. Atbalstu uzskata par piešķirtu garantijas izsniegšanas brīdī, nevis garantijas izmantošanas brīdī vai tad, kad tiek veikts maksājums saskaņā ar garantijas noteikumiem. Tas, vai garantija nozīmē valsts atbalstu, un, ja nozīmē, tad tas, kāds var būt valsts atbalsta apmērs, jāvērtē garantijas izsniegšanas laikā.

Šajā sakarā Komisija uzsver, ka analīze, ko veic saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem, neskar noteikta pasākuma saderību ar citiem Līguma noteikumiem.

2.2. Atbalsts aizņēmējam

Parasti aizņēmējs ir atbalsta saņēmējs. Kā norādīts 2.1. punktā, riska uzņemšanos parasti vajadzētu atlīdzināt, maksājot atbilstīgu prēmiju. Aizņēmējs iegūst priekšrocību, ja tam nav jāmaksā prēmija vai jāmaksā neliela prēmija. Salīdzinājumā ar situāciju, kad garantija netiek sniegta, valsts garantija dod iespēju aizņēmējam saņemt labākus finanšu nosacījumus aizdevumam nekā finanšu tirgos parasti pieejamie aizdevumu nosacījumi. Parasti, pateicoties valsts garantijai, aizņēmējs var saņemt zemākus procentus un/vai piedāvāt mazāku nodrošinājumu. Dažos gadījumos, ja nebūtu valsts garantijas, aizņēmējs nevarētu atrast finanšu iestādi, kas vispār būtu gatava tam aizdot. Tādējādi valsts garantijas var atvieglot jaunu uzņēmumu veidošanu un ļauj dažiem uzņēmumiem piesaistīt līdzekļus jaunu darbības veidu īstenošanai. Līdzīgā veidā valsts garantija var palīdzēt bankrotējošam uzņēmumam saglabāt savu darbību, nevis tikt likvidētam vai pārstrukturētam, tādējādi, iespējams, radot konkurences kropļojumus.

2.3. Atbalsts aizdevējam

2.3.1. Pat ja parasti atbalsta saņēmējs ir aizņēmējs, nevar izslēgt iespēju, ka noteiktos apstākļos arī aizdevējs var gūt tiešu labumu no atbalsta. Īpaši atbalsts aizdevējam var būt gadījumos, kad, piemēram, valsts garantija tiek izsniegta *ex post* attiecībā uz aizdevumu vai citām finanšu saistībām, kas jau ir spēkā, nekoriģējot šāda aizdevuma vai finanšu saistību nosacījumus, vai arī kad vienu garantētu aizdevumu izmanto cita, negarantēta aizdevuma segšanai tajā pašā kredītiestādē, jo tādējādi tiek palielināts aizdevumu nodrošinājums. Ja garantija ir atbalsts aizdevējam, uzmanības vērts ir fakts, ka šāds atbalsts principā var nozīmēt darbības atbalstu.

2.3.2. Garantijas atšķiras no citiem valsts atbalsta pasākumiem, piemēram, dotācijām vai atbrīvojuma no nodokļiem, tādējādi, ka garantijas gadījumā valsts arī stājas tiesiskās attiecībās ar aizdevēju. Tādēļ jāapsver, vai tas, ka valsts atbalsts ticis piešķirts nelikumīgi, kaut kādā veidā var ietekmēt trešās personas. Ja valsts garantiju izsniedz aizdevumiem, tas attiecas galvenokārt vienīgi uz finanšu aizdevējietādēm. Gadījumā, ja tiek izsniegta garantija obligācijām, kas emitētas, lai iegūtu finansējumu uzņēmumiem, tas attiecas uz finanšu institūcijām, kas iesaistītas obligāciju emisijā. Jautājums par to, vai atbalsta nelikumība ietekmē tiesiskās attiecības starp valsti un trešām personām, jāpārbauda saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Valstu tiesām iespējams būs jāpārbauda, vai valsts tiesību akti nepieļauj garantiju līgumu nepildīšanu, un Komisija uzskata, ka, veicot šo novērtējumu, būtu jāņem vērā Kopienas tiesību aktu pārkāpšana. Līdz ar to aizdevēji var būt ieinteresēti kā standarta piesardzības pasākumu veikt pārbaudi par to, vai ikreiz, kad tiek izsniegta garantija, ir ievēroti Kopienas noteikumi par valsts atbalstu. Daļībvalstīm jānodrošina Komisijas piešķirts lietas numurs katrai atsevišķai lietai vai shēmai, un, pēc iespējas, Komisijas lēmuma nekonfidenciāla kopija līdz ar atbilstīgu atsauci uz *Eiropas Savienības Oficiālo Vēstnesi*. Komisija savukārt darīs visu iespējamo, lai caurskatāmi būtu publiski pieejama informācija par tās apstiprinātajām lietām un shēmām.

⁽³⁾ Skatīt lietu C-482/99, *Francija pret Komisiju* (Stardust), 2002, ECR I-4397.

3. NOSACĪJUMI, KURU GADĪJUMĀ ATBALSTA NAV

3.1. Vispārīgi apsvērumi

Ja individuāla garantija vai garantiju shēma, kurā valsts iesaistījies, nedod uzņēmumam nekādu priekšrocību, tā nav valsts atbalsts.

Šajā saistībā, lai noteiktu, vai garantija vai garantiju shēma dod kādu priekšrocību, Tiesa savos nesen pieņemtajos spriedumos ⁽⁴⁾ apstiprinājusi, ka Komisijas novērtējuma pamatā jābūt principam par ieguldītāju, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos (turpmāk "tirgus ekonomikas ieguldītāja princips"). Tādēļ jāņem vērā reālās iespējas saņēmējam uzņēmumam saņemt līdzvērtīgus finanšu līdzekļus kapitāla tirgū. Valsts atbalsta nav, ja jauns finansēšanas avots ir pieejams saskaņā ar nosacījumiem, kas būtu pieņemami privāto uzņēmumu parastos tirgus ekonomikas apstākļos ⁽⁵⁾.

Lai atvieglotu vērtējumu par to, vai konkrētam garantijas pasākumam ir izpildīts tirgus ekonomikas ieguldītāja princips, Komisija šajā iedaļā paredz vairākus pietiekamus nosacījumus atbalsta neesamībai. Individuālas garantijas ir ietvertas 3.2. punktā, bet 3.3. punktā aprakstīta vienkāršāka garantiju iespēja MVU. Garantiju shēmas ir ietvertas 3.4. punktā, bet 3.5. punktā aprakstīta vienkāršāka garantiju iespēja MVU.

3.2. Individuālas garantijas

Attiecībā uz individuālu valsts garantiju Komisija uzskata, ka, ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi, ir pietiekams pamats uzskatīt, ka valsts atbalsta nav.

a) Aizņēmējam nav finansiālu grūtību.

Lai lemtu par to, vai var uzskatīt, ka aizņēmējs ir nonācis finansiālās grūtībās, būtu jāatsaucas uz definīciju, kas sniegta Kopienas pamatnostādņēs par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai ⁽⁶⁾. Šā paziņojuma nozīmē MVU, kas dibināti mazāk nekā pirms trim gadiem, minētajā laikposmā neuzskata par grūtībās nonākušiem uzņēmumiem.

b) Garantiju izsniedzot, var pienācīgi noteikt tās apmēru. Tas nozīmē, ka garantijai jābūt saistītai ar konkrētu finanšu darījumu, izsniegtai par nemainīgu maksimālo summu un uz ierobežotu laiku.

c) Garantija aptver ne vairāk par 80 % no aizdevuma vai citu finanšu saistību nenomaksātās daļas; šo ierobežojumu nepiemēro parāda vērtspapīru garantijām. ⁽⁷⁾

Komisija uzskata, ka tad, ja finanšu saistības pilnībā sedz valsts garantija, aizdevējam ir mazāks stimuls atbilstīgi novērtēt, nodrošināt un samazināt aizdevuma darījuma radīto risku un jo īpaši pienācīgi novērtēt aizņēmēja kredītspēju. Valsts garantijas devējs, līdzekļu trūkuma dēļ, ne vienmēr var pārņemt šādu riska novērtējumu. Tā kā aizdevējiem nav stimula samazināt aizdevuma neatmaksāšanas risku, tie varētu izvēlēties slēgt aizdevuma līgumus ar palielinātu komercrisku, tādējādi palielinot augstāka riska garantiju apmēru valsts portfelī.

⁽⁴⁾ Skatīt 3. zemsivētras piezīmē minēto lietu C-482/99.

⁽⁵⁾ Skatīt Komisijas paziņojumu par to, kā EK līguma 92. un 93. pantu piemērot valstij piederošām akcijām (*Eiropas Kopienų biļetens* Nr. 9-1984); Spriedums apvienotajās lietās Nr. 296 un 318/82 *Netherlands and Leeuwarder Papierwarenfabriek Bv pret Komisiju*, 1985, ECR 809, 17. punkts; Komisijas paziņojums par EK līguma 92. un 93. panta un ĒEZ līguma 61. panta piemērošanu valsts atbalstam aviācijas nozarē (OV C 350, 10.12.1994., 5. lpp.), 25. un 26. punkts.

⁽⁶⁾ OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp.

⁽⁷⁾ "Parāda vērtspapīru" definīciju skatīt 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 15. decembra Direktīvā 2004/109/EK par atklātības prasību saskaņošanu attiecībā uz informāciju par emitentiem, kuru vērtspapīrus atļauts tirgot regulētā tirgū, un par grozījumiem Direktīvā 2001/34/EK (OV L 390, 31.12.2004., 38. lpp.). Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2008/22/EK (OV L 76, 19.3.2008., 50. lpp.).

Šo 80 % ierobežojumu nepiemēro valsts garantijai, kas izsniegta, lai finansētu uzņēmumu, kura vienīgais darbības veids ir pienācīgi uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (PVTN) ⁽⁸⁾, un gadījumos, kad šo garantiju izsniegusi pašvaldības iestāde, īstenojot šo pilnvarojumu. Šo 80 % ierobežojumu piemēro, ja attiecīgais uzņēmums sniedz citus PVTNvai nodarbojas ar cita veida saimniecisku darbību.

Lai nodrošinātu, ka aizdevējs patiešām uzņemas daļu riska, pienācīga vērība jāvelta šādiem diviem aspektiem:

- aizdevuma vai finanšu saistību apmēram laikā gaitā samazinoties, piemēram, sākot atmaksāt aizdevumu, garantijas apmēram proporcionāli jāsamazinās tā, lai jebkurā brīdī garantija segtu ne vairāk par 80 % no aizdevuma vai finanšu saistību nenomaksātās summas.
- gan aizdevējam, gan garantijas devējam proporcionāli un vienādā mērā jāuzņemas zaudējumi. Tādā pat veidā neto atgūtajiem līdzekļiem (t.i., ieņēmumi, atskaitot pieprasījumu apstrādes izmaksas), kas rodas no parāda atgūšanas no nodrošinājuma, ko sniedzis aizņēmējs, proporcionāli jāsamazina zaudējumi, kas rodas aizdevējam un garantijas devējam. Pirmā zaudējuma garantijas, saskaņā ar kurām zaudējumus vispirms attiecina uz garantijas devēju un tikai tad uz aizdevēju, tiks uzskatītas par tādām, kas potenciāli ietver atbalstu.

Ja dalībvalsts vēlas izsniegt garantiju, pārsniedzot maksimālo 80 % līmeni, un uzskata, ka tā nav atbalsts, tai atbilstīgi jāpamato sava prasība, piemēram, ka to pamato visa darījuma kārtība, un par to jāziņo Komisijai, lai Komisija varētu novērtēt garantijas iespējamo valsts atbalsta raksturu.

d) Par garantiju tiek maksāta uz tirgu orientēta cena.

Kā norādīts 2.1. punktā, riska uzņemšanos parasti vajadzētu atlīdzināt, maksājot atbilstīgu prēmiju par garantēto vai pretgarantēto summu. Ja cena, ko maksā par garantiju, ir vismaz tikpat augsta kā atbilstošais garantijas prēmijas standarts, ko var konstatēt finanšu tirgos, garantija neietver atbalstu.

Ja finanšu tirgos nevar konstatēt atbilstīgu garantijas prēmijas standartu, garantētā aizdevuma kopējās finanšu izmaksas, tostarp aizdevuma procenti un garantijas prēmija, jāsalīdzina ar līdzīga negarantēta aizdevuma tirgus cenu.

Abos gadījumos atbilstīgās tirgus cenas noteikšanai jāņem vērā garantijas un tās pamatā esošā aizdevuma īpašības. Tostarp: darījuma summa un ilgums; aizņēmēja piedāvātais nodrošinājums un cita pieredze, kas ietekmē novērtējumu par atgūšanas līmeni; iespēja, ka aizņēmējs nepildīs saistības finanšu situācijas dēļ, aizņēmēja darbības nozare un tās perspektīvas; kā arī citi ekonomiskie apstākļi. Šādai analīzei īpaši būtu jāļauj klasificēt aizņēmēju, izmantojot riska reitingu. Šādu klasifikāciju var nodrošināt starptautiski atzīta reitinga aģentūra vai, ja iespējams, iekšējais reitings, ko izmanto banka, kas izsniedz garantijas pamatā esošo aizdevumu. Komisija uzsver saikni starp reitingu un saistību nepildīšanas līmeni, ko nosaka starptautiskās finanšu iestādes, kuru darbs ir arī publiski pieejams ⁽⁹⁾. Lai novērtētu prēmijas atbilstību tirgus cenām, dalībvalsts var salīdzināt cenas, ko maksā uzņēmumi ar līdzīgu reitingu tirgū.

Tādēļ Komisija nepiekrīt, ka garantijas prēmiju nosaka pēc vienreizējas likmes, ko uzskata par atbilstīgu vispārējam standartam attiecīgajā nozarē.

⁽⁸⁾ Minētajiem PVTN ir jāatbilst tādiem Kopienas noteikumiem kā Komisijas 2005. gada 28. novembra Lēmums 2005/842/EK par EK līguma 86. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (OV L 312, 29.11.2005., 67. lpp.) un Kopienas nostādnes valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (OV C 297, 29.11.2005., 4. lpp.).

⁽⁹⁾ Piemēram, 1. tabula par aģentūru kredītreitingiem, kas sniegta Starptautiskās starpbanku norēķinu bankas darba dokumentā Nr. 207, kurš pieejams šādā adresē:
<http://www.bis.org/publ/work207.pdf>

3.3. Individuālu garantiju vērtēšana MVU gadījumā

Izņēmuma gadījumā, ja aizņēmējs ir MVU ⁽¹⁰⁾, Komisija var atkāpties no 3.2. punkta d) apakšpunkta prasībām un piekrist vienkāršākam novērtējumam par to, vai aizdevuma garantija ietver atbalstu; šādā gadījumā un ja ir izpildīti visi 3.2. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētie nosacījumi, uzskata, ka valsts garantija nav atbalsts, ja tiek maksāta minimālā gada prēmija ("drošās zonas prēmija" ⁽¹¹⁾), kas iekļauta sekojošā tabulā, par summu, ko faktiski garantējusi valsts, pamatojoties uz aizņēmēja reitingu ⁽¹²⁾:

Kredītu kvalitāte	Standard and Poor's	Fitch	Moody's	Gada drošās zonas prēmija
Visaugstākā kvalitāte	AAA	AAA	Aaa	0,4 %
Ļoti augsta maksātspēja	AA + AA AA –	AA + AA AA –	Aa 1 Aa 2 Aa 3	0,4 %
Augsta maksātspēja	A + A A –	A + A A –	A 1 A 2 A 3	0,55 %
Pietiekama maksātspēja	BBB + BBB BBB –	BBB + BBB BBB –	Baa 1 Baa 2 Baa 3	0,8 %
Maksātspēja jutīgi reaģē uz nelabvēlīgiem apstākļiem	BB + BB BB –	BB + BB BB –	Ba 1 Ba 2 Ba 3	2,0 %
Maksātspēju varētu mazināt nelabvēlīgi apstākļi	B + B B –	B + B B –	B 1 B 2 B 3	3,8 % 6,3 %
Maksātspēja ir atkarīga no labvēlīgu apstākļu noturīguma	CCC + CCC CCC – CC	CCC + CCC CCC – CC C	Caa 1 Caa 2 Caa 3	Nevar nodrošināt gada drošās zonas prēmiju
Netiek pildītas vai gandrīz netiek pildītas saistības	SD D	DDD DD D	Ca C	Nevar nodrošināt gada drošās zonas prēmiju

⁽¹⁰⁾ Ar "MVU" apzīmē mazos un vidējos uzņēmumus, kā definēts I pielikumā Komisijas Regulai (EK) Nr. 70/2001 par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu, sniedzot valsts atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem (OV L 10, 13.1.2001., 33. lpp.). Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1976/2006 (OV L 368, 23.12.2006., 85. lpp.).

⁽¹¹⁾ Šīs drošās zonas prēmijas nosaka saskaņā ar peļņas normu, kas noteikta aizdevumiem uzņēmumiem ar līdzīgu reitingu Komisijas paziņojumā par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu (OV C 14, 19.1.2008., 6. lpp.). Pēc Komisijas pasūtītā pētījuma par minēto tēmu:

(http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/full_report.pdf — skatīt pētījuma 23. un 156.–159. lpp.) tiek ņemts vērā vispārīgs samazinājums par 20 bāzes punktiem. Šis samazinājums atbilst līdzīgu risku starpībai starp aizdevumu un garantiju rezervi, lai ņemtu vērā papildu izmaksas, kas īpaši saistītas ar aizdevumiem.

⁽¹²⁾ Tabulā izmantotas atsaucē uz reitinga klasēm, ko izmanto *Standard and Poor's*, *Fitch* un *Moody's*, jo tās ir reitinga aģentūras, kuras visbiežāk izmanto banku nozare savām novērtēšanas sistēmām, kā aprakstīts 3.2. punkta d) apakšpunktā. Tomēr nav obligāti saņemt novērtējumu no šīm konkrētajām reitinga aģentūrām. Vienlīdz pieņemamas ir valsts novērtēšanas sistēmas vai novērtēšanas sistēmas, ko izmanto bankas, lai atspoguļotu saistību nepildīšanas likmes, ja tās nodrošina viena gada saistību neizpildes iespējamību, jo šo rādītāju izmanto reitinga aģentūras, lai novērtētu uzņēmumus. Citām sistēmām jāļauj veikt līdzīgu klasifikāciju, izmantojot šo novērtējuma instrumentu.

Drošās zonas prēmijas piemēro summai, ko faktiski garantē vai pretgarantē valsts katra attiecīgā gada sākumā. Tās uzskata par minimumu, ko piemēro tādām uzņēmumam, kura kredītreitings ir vismaz vienāds ar tabulā dotajiem kredītreitingiem ⁽¹³⁾.

Vienreizējas avansā maksātas garantijas prēmijas gadījumā uzskata, ka aizdevuma garantija nav atbalsts, ja tā ir vismaz vienāda ar iepriekš norādīto nākotnes garantijas prēmijas pašreizējo vērtību, par diskonta likmi izmantojot atbilstīgo atsaucē likmi ⁽¹⁴⁾.

Kā norādīts iepriekš tabulā, šo vienkāršoto metodiku nevar piemērot uzņēmumiem, kuru reitings ir CCC/Caa vai zemāks.

MVU, kuriem nav kredītvēstures vai novērtējuma, kas pamatots ar bilanci, piemēram, īpašam nolūkam dibinātiem uzņēmumiem vai jaundibinātiem uzņēmumiem, drošās zonas prēmiju nosaka 3,8 % apmērā, bet tā nekādā gadījumā nevar būt zemāka par prēmiju, ko piemērotu mātes uzņēmumam vai uzņēmumiem.

Šīs rezerves var periodiski pārskatīt, lai ņemtu vērā tirgus situāciju.

3.4. Garantiju shēmas

Attiecībā uz valsts garantiju shēmu Komisija uzskata, ka, valsts atbalsta nav, ja izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:

- a) Shēma nav pieejama grūtībās nonākušiem aizņēmējiem (sīkāku informāciju skatīt 3.2. punkta a) apakšpunktā).
- b) Garantijas apmēru var atbilstīgi novērtēt tās izsniegšanas brīdī. Tas nozīmē, ka garantijām jābūt saistītām ar konkrētiem finanšu darījumiem, izsniegtām par nemainīgu maksimālo summu un uz ierobežotu laiku.
- c) Garantijas nesedz vairāk par 80 % no katra nenomaksātā aizdevuma vai citām finanšu saistībām (sīkāku informāciju un izņēmumus skatīt 3.2. punkta c) apakšpunktā).
- d) Shēmas nosacījumu pamatā ir realistisks risku novērtējums, tā ka saņēmēju maksāto prēmiju dēļ tā, visticamāk, ir pašfinansējoša. Shēmas pašfinansējošo raksturu un risku pienācīgu orientāciju Komisija uzskata par norādi uz to, ka garantijas prēmijas, ko maksā saskaņā ar shēmu, ir saderīgas ar tirgus cenām.

Tas nozīmē, ka jānovērtē katras jaunas garantijas risks, pamatojoties uz visiem būtiskajiem faktoriem (aizņēmēja kvalitāte, nodrošinājums, garantijas ilgums utt.). Pamatojoties uz šo risku analīzi, ir jādefinē riska klases ⁽¹⁵⁾, garantija ir jāiedala kādā no šīm riska klasēm un jāmaksā atbilstīga garantijas prēmija par garantēto vai pretgarantēto summu.

- e) Lai pienācīgi un secīgi novērtētu shēmas pašfinansēšanas aspektu, vismaz reizi gadā, pamatojoties uz shēmas faktisko zaudējumu līmeni ekonomiski pamatotā laikposmā, jāpārskata, vai prēmijas līmenis ir atbilstīgs, un attiecīgi jākorrigē prēmija, ja pastāv risks, ka shēma vairs nav pašfinansējoša. Šīs korekcijas var attiekties vai nu uz visām izdotajām un turpmākajām, vai tikai turpmākajām garantijām.
- f) Lai prēmijas varētu uzskatīt par saderīgām ar tirgus cenām, tām ir jāsedz parastie, ar garantijas izsniegšanu saistītie riski, shēmas administratīvās izmaksas un gada atlīdzība par atbilstīgu kapitālu, pat ja tas vispār nav veidots vai ir veidots tikai daļēji.

Administratīvajām izmaksām ir jāietver vismaz konkrētā sākotnējā riska novērtējuma izmaksas, ka arī riska uzraudzības un riska pārvaldības izmaksas, kas saistītas ar garantijas izsniegšanu un administrēšanu.

⁽¹³⁾ Piemēram, uzņēmumam, kam bankas piešķirtais kredītreitings ir BBB-/Baa 3, jāmaksā gada garantijas prēmija vismaz 0,8 % apmērā par summu, ko faktiski garantējusi valsts katra gada sākumā.

⁽¹⁴⁾ Skatīt 11. zemsvītras piezīmē minēto paziņojumu, kurā teikts, ka "Atsaucē likme jāizmanto arī kā diskonta likme, aprēķinot pašreizējo vērtību. Šai nolūkā izmanto bāzes likmi, kurai pieskaita fiksētu rezervi — 100 bāzes punktus" (4. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Plašāku informāciju skatīt 12. zemsvītras piezīmē.

Attiecībā uz atlīdzību par kapitāla izmantošanu Komisija ir novērojusi, ka uz parastajiem garantijas devējiem attiecas kapitāla prasību noteikumi un saskaņā ar šiem noteikumiem tie ir spiesti veidot pašu kapitālu, lai nebankrotētu, mainoties ar garantijām saistītajiem gada zaudējumiem. Uz valsts garantiju shēmām šie noteikumi parasti neattiecas, un tādēļ tām šādas rezerves nav jāveido. Citiem vārdiem sakot, katru reizi, kad zaudējumi, kas rodas no garantijas, pārsniedz ieņēmumus, kas rodas no garantijas prēmijas, starpību vienkārši sedz no valsts budžeta. Šādas valsts garantijas dēļ shēma ir labvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar parastu garantijas devēju. Lai nepieļautu šādu atšķirību un atlīdzinātu valstij par risku, ko tā uzņemas, Komisija uzskata, ka garantijas prēmijai jāsedz atlīdzība par atbilstīgu kapitālu.

Komisija uzskata, ka šādam kapitālam jāatbilst 8 % ⁽¹⁶⁾ no nenomaksātām garantijām. Attiecībā uz garantijām, ko izsniedz uzņēmumiem, kuru reitings ir AAA/AA-(Aaa/Aa3), atlīdzināmā kapitāla apjomu var samazināt līdz 2 % no nenomaksātām garantijām. Tai pat laikā attiecībā uz garantijām, ko izsniedz uzņēmumiem, kuru reitings ir A+/A-(A1/A3), atlīdzināmā kapitāla apjomu var samazināt līdz 4 % no nenomaksātām garantijām.

Parasti atlīdzību par šo kapitālu veido riska prēmija, ko, iespējams, palielina par bezrisku procentu likmi.

Riska prēmiju par atbilstīgu kapitālu valstij maksā visos gadījumos. Balstoties uz šo praksi, Komisija uzskata, ka normāla riska prēmija par pašu kapitālu ir vismaz 400 bāzes punktu un ka minētā riska prēmija ir jāiekļauj garantijas prēmijā, ko maksā saņēmēji ⁽¹⁷⁾.

Ja, kā vairumā valsts garantiju shēmu, kapitāls nav shēmai nodrošināts un tādēļ valsts neveic skaidras naudas iemaksas, bezrisku procentu likme nav jāņem vērā. Vai arī, ja pamatā esošo kapitālu valsts reāli nodrošina, valstij jāsedz aizņēmuma izmaksas, un shēma gūst labumu no šīs skaidrās naudas, iespējams, to ieguldot. Tāpēc par nodrošināto summu jāmaksā bezrisku procentu likme valstij. Turklāt šo maksu atskaita no shēmas finanšu ieņēmumiem, un tai nav obligāti jāietekmē garantijas prēmijas ⁽¹⁸⁾. Komisija uzskata, ka par bezrisku likmes aizstājēju var izmantot 10 gadu valdības obligāciju peļņu, kas ir parastā peļņa no ieguldītā kapitāla.

- g) Lai nodrošinātu caurskatāmību, shēmas ietvaros jāparedz nosacījumi, saskaņā ar kuriem nākotnē tiks izsniegtas garantijas, piemēram, par uzņēmumiem, kas ir atbilstīgi no reitinga viedokļa, un, ja iespējams, garantiju nozare un apjoms, maksimālā summa un ilgums.

3.5. Garantiju shēmu vērtēšana MVU gadījumā

Nemot vērā MVU īpašo situāciju un lai atvieglotu to piekļuvi finansējumam, īpaši ar garantiju shēmu palīdzību, minētajiem uzņēmumiem ir divas konkrētas iespējas:

- drošās zonas prēmiju izmantošana, kā definēts attiecībā uz individuālām garantijām MVU;
- garantiju shēmu kā tādu vērtēšana, ļaujot piemērot vienreizēju prēmiju un izvairoties no vajadzības pēc saņēmēju MVU atsevišķa novērtējuma.

⁽¹⁶⁾ Saskaņā ar kapitāla prasībām, kas iekļautas Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 14. jūnija Direktīvas 2006/48/EK par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu (OV L 177, 30.6.2006., 1. lpp.) 75. pantā, kas lasāms kopā ar tā VI pielikumu (41. punkts un turpmākie punkti).

⁽¹⁷⁾ Attiecībā uz garantiju uzņēmumam ar BBB kredītvērtējumu, kuras apmērs ir 100, jāveido rezerves, kuru apmērs ir 8. Piemērojot 400 bāzes punktus (jeb 4 %) šim apjomam, iegūst gada kapitāla izmaksas 8 % × 4 % = 0,32 % no garantējamās summas, kas attiecīgi ietekmēs garantijas cenu. Ja saistību neizpildes viena gada likme, kas shēmā paredzēta šim uzņēmumam, ir, piemēram, 0,35 % un administratīvās izmaksas gadā tiek lēstas 0,1 % apmērā, garantijas, ko neuzskata par atbalstu, cena būs 0,77 % gadā.

⁽¹⁸⁾ Šādā gadījumā un ja uzskata, ka bezrisku likme ir 5 %, gada izmaksas veidojamām rezervēm attiecībā uz tādu pat garantiju, kuras apjoms ir 100, un rezervēm, kuru apjoms ir 8, ir 8 % × (4 % + 5 %) = 0,72 % no garantējamās summas. Saskaņā ar šiem pašiem pieņēmumiem (noteiktā likme 0,35 % un administratīvās izmaksas 0,1 %) garantijas cena būs 0,77 % gadā, un no shēmas būtu jāmaksā papildu maksa valstij 0,4 % apmērā.

Abu noteikumu izmantošanas nosacījumus definē šādi:

Drošās zonas prēmiju izmantošana garantiju shēmās MVU

Atbilstīgi priekšlikumam veikt vienkāršošanu attiecībā uz individuālām garantijām, garantiju shēmas par labu MVU arī var principā uzskatīt par pašfinansējošām, un tās nav valsts atbalsts, ja piemēro minimālās drošās zonas prēmijas, kas minētas 3.3. punktā un kuras pamato uzņēmuma reitings ⁽¹⁹⁾. Tomēr jābūt izpildītiem pārējiem nosacījumiem, kas minēti 3.4. punkta a), b) un c) apakšpunktā un 3.4. punkta g) apakšpunktā un uzskata, ka 3.4. punkta d), e) un f) apakšpunktā minētie nosacījumi ir izpildīti, ja izmanto 3.3. punktā noteikto minimālo gada prēmiju.

Vienreizēju prēmiju izmantošana garantiju shēmās MVU

Komisija apzinās, ka atsevišķi novērtēt katra aizņēmēja risku ir dārgi, un tā nav pareiza pieeja, ja shēma aptver lielu skaitu nelielu aizdevumu, attiecībā uz kuriem tā ir riska apkopošanas instruments.

Tāpēc, ja shēma attiecas tikai uz garantijām MVU un garantētā summa nepārsniedz EUR 2,5 miljonu robežu vienam uzņēmumam atbilstoši konkrētajai shēmai, tad, atkāpjoties no 3.4. punkta d) apakšpunkta prasībām, Komisija var pieņemt vienreizēju gada garantijas prēmiju visiem aizņēmējiem. Tomēr, lai garantijas, ko piešķir saskaņā ar šādu shēmu, nevarētu uzskatīt par valsts atbalstu, shēmai jāpaliek pašfinansējošai, un joprojām pastāv prasība izpildīt 3.4. punkta a), b) un c) apakšpunktā un 3.4. punkta e), f) un g) apakšpunktā noteiktās prasības.

3.6. Nav automātiskas klasifikācijas par valsts atbalstu

Ja netiek nodrošināta atbilstība kādam no 3.2. līdz 3.5. punktā minētajiem nosacījumiem, tas nenozīmē, ka šādu garantiju vai shēmu automātiski uzskata par valsts atbalstu. Ja pastāv šaubas par to, vai plānotā garantija vai garantijas shēma patiešām ir valsts atbalsts, par to jāziņo Komisijai.

4. GARANTIJAS AR ATBALSTA ELEMENTU

4.1. Vispārīgs raksturojums

Ja individuāla garantija vai garantiju shēma neatbilst tirgus ekonomikas ieguldītāja principam, uzskata, ka tā ietver valsts atbalstu. Tādējādi valsts atbalsta elements jāizsaka kvantitatīvi, lai pārbaudītu, vai atbalstu var uzskatīt par saderīgu saskaņā ar kādu no uzņēmumiem attiecībā uz valsts atbalstu. Principā par valsts atbalsta elementu uzskata starpību starp individuālās vai saskaņā ar shēmu piešķirtas garantijas atbilstīgo tirgus cenu un faktisko cenu, ko maksā par minēto pasākumu.

Rezultātā iegūtos gada skaidras naudas dotāciju ekvivalentus diskontē līdz to pašreizējai vērtībai, izmantojot atsaucies likmi, tad saskaita, iegūstot kopējo dotācijas ekvivalentu.

Aprēķinot atbalsta elementu garantijā, Komisija īpašu uzmanību veltīs šādiem aspektiem:

- a) Individuālu garantiju gadījumā-vai aizņēmējs ir nonācis finansiālās grūtībās. Garantijas shēmu gadījumā-vai shēmas atbilstības kritērijos paredzēta šādu uzņēmumu izslēgšana (sīkāku informāciju skatīt 3.2. punkta a) apakšpunktā).

Komisija atzīmē, ka grūtībās nonākušiem uzņēmumiem tirgus garantijas devējs, ja tāds ir, garantijas izsniegšanas laikā prasa augstu prēmiju, ņemot vērā saistību paredzamo nepildīšanu. Ja iespēja, ka aizņēmējs nevarēs atmaksāt aizdevumu, kļūst īpaši augsta, šī tirgus likme var nepastāvēt un īpašos gadījumos garantijas atbalsta elements var izrādīties tikpat liels, cik summa, kuru faktiski sedz garantija.

⁽¹⁹⁾ Tas ietver nosacījumu, ka MVU, kuriem nav kredītvēstures vai novērtējuma, kas pamatots ar bilanci, drošās zonas prēmiju nosaka 3,8 % apmērā, bet tā nekādā gadījumā nevar būt zemāka par prēmiju, ko piemērotu mātes uzņēmumiem.

- b) Vai katras garantijas apjomu var pietiekami novērtēt tās izsniegšanas laikā.

Tas nozīmē, ka garantijai jābūt saistītai ar īpašu finanšu darījumu, izsniegtai par nemainīgu maksimālo summu un uz ierobežotu laiku. Šajā saistībā Komisija uzskata, ka neierobežotas garantijas principā nav saderīgas ar Līguma 87. pantu.

- c) Vai garantija aptver vairāk nekā 80 % no aizdevuma vai citu finanšu saistību nenomaksātās daļas (sīkāku informāciju un izņēmumus skatīt 3.2. punkta c) apakšpunktā).

Lai nodrošinātu to, ka aizdevējam ir reāls stimuls pietiekami novērtēt, nodrošināt un samazināt aizdevuma darījuma radīto risku, un jo īpaši pietiekami novērtēt aizņēmēja kredībspēju, Komisija uzskata, ka vismaz 20 %, ko nesedz ar valsts garantiju, ir jāuzņemas aizdevējam ⁽²⁰⁾, lai pietiekami nodrošinātu aizdevumu un pēc iespējas samazinātu ar darījumu saistīto risku. Komisija tādējādi vispār pamatīgāk pārbaudīs ikvienu garantiju vai garantiju shēmu, kas aptver finanšu darījumu kopumā (vai gandrīz kopumā), izņemot gadījumus, kad dalībvalsts to pietiekami pamato ar, piemēram, darījuma īpašām pazīmēm.

- d) Vai garantijas un aizdevuma (vai citu finanšu saistību) īpašais raksturs ir ņemts vērā, nosakot garantijas tirgus prēmiju, pēc kuras aprēķina atbalsta elementu, salīdzinot ar faktiski maksāto prēmiju (sīkāku informāciju skatīt 3.2. punkta d) apakšpunktā).

4.2. Atbalsta elements individuālās garantijās

Attiecībā uz individuālu garantiju skaidras naudas dotācijas ekvivalentu aprēķina kā starpību starp garantijas tirgus cenu un faktiski samaksāto cenu.

Ja tirgū netiek sniegtas garantijas attiecīgajam darījumu veidam, nav arī datu par garantijas tirgus cenu. Minētajā gadījumā atbalsta elementu aprēķina tāpat kā dotācijas elementu aizdevumos ar atvieglotiem nosacījumiem, proti, kā starpību starp attiecīgo tirgus procentu likmi, kādu šis uzņēmums maksātu, ja nebūtu garantijas, un procentu likmi, kādu tas iegūst, izmantojot valsts garantiju, pēc tam, kad ņemtas vērā visas samaksātās prēmijas. Ja nav tirgus procentu likmes un ja dalībvalsts vēlas izmantot atsaucē likmi kā aizstājēju, Komisija uzsver, ka nosacījumi, kas minēti paziņojumā par atsaucē likmēm ⁽²¹⁾, ir izmantojami, lai aprēķinātu atbalsta intensitāti attiecībā uz individuālu garantiju. Tas nozīmē, ka pienācīga vērtība vēltāma prēmijai, ko pieskaita bāzes likmei, lai ņemtu vērā attiecīgo riska profilu, kas saistīts ar aptverto darījumu, uzņēmumu, kam garantiju piešķir, un piedāvātajiem nodrošinājumiem.

4.3. Atbalsta elements individuālās garantijās MVU

Attiecībā uz MVU var piemērot arī vienkāršoto novērtēšanas sistēmu, kas ieskicēta 3.3. punktā. Tādā gadījumā, ja konkrētās garantijas prēmija neatbilst vērtībai, kas noteikta kā minimums tās novērtējuma klasei, starpību starp šo zemāko līmeni un noteikto prēmiju uzskatīs par atbalstu. Ja garantijas ilgums pārsniedz vienu gadu, gada iztrūkumus diskontē, izmantojot atbilstīgo atsaucē likmi ⁽²²⁾.

Vienīgi gadījumos, kad attiecīgā dalībvalsts nodrošina atbilstīgus pierādījumus un pamatojumu, Komisija var piekrist atkāpties no šiem noteikumiem. Tomēr arī šajos gadījumos jāievēro uz risku balstīta pieeja.

4.4. Atbalsta elements garantiju shēmās

Attiecībā uz garantiju shēmām skaidras naudas dotācijas ekvivalents katrai garantijai shēmā ir starpība starp faktiski noteikto prēmiju (ja tāda ir noteikta) un to prēmiju, kādu vajadzētu noteikt līdzvērtīgā shēmā, kas nav atbalsta shēma un izveidota saskaņā ar 3.4. punkta nosacījumiem. Minētajām teorētiskajām prēmijām,

⁽²⁰⁾ Tas ir, pieņemot, ka atbilstīgu nodrošinājuma līmeni uzņēmums sniedz valstij un kredītiestādei.

⁽²¹⁾ Skatīt 11. zemsvītras piezīmē minēto paziņojumu.

⁽²²⁾ Plašāku informāciju skatīt 14. zemsvītras piezīmē.

no kurām aprēķina atbalsta elementu, jāaptver parastie, ar garantijām saistītie riski, kā arī administratīvās un kapitāla izmaksas ⁽²³⁾. Šis veids, kādā aprēķina dotācijas ekvivalentu, paredzēts, lai nodrošinātu to, ka arī vidējā un ilgā termiņā kopējais atbalsts, ko piešķir saskaņā ar shēmu, ir vienāds ar līdzekļiem, ko iemaksā valsts iestādes, lai segtu shēmas izstrūkumu.

Tā kā valsts garantiju shēmu gadījumā atsevišķu gadījumu īpašās iezīmes var nebūt zināmas shēmas novērtēšanas laikā, atbalsta elements jānovērtē, atsaucoties uz shēmas noteikumiem.

Atbalsta elementus garantiju shēmās var arī aprēķināt, izmantojot jau apstiprinātu Komisijas metodiku, pēc tam, kad nosūtīta informācija saskaņā ar Komisijas pieņemto regulu valsts atbalsta jomā, piemēram, Komisijas 2006. gada 24. oktobra Regulu (EK) Nr. 1628/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu valstu reģionālajam ieguldījumu atbalstam ⁽²⁴⁾ vai Komisijas 2006. gada 15. decembra Regulu (EK) Nr. 1857/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu, un grozījumiem Regulā (EK) Nr. 70/2001 ⁽²⁵⁾, ja apstiprinātā metodika skaidri nosaka attiecīgo garantiju veidu un pamatā esošo darījumu veidu.

Vienīgi gadījumos, kad attiecīgā dalībvalsts nodrošina atbilstīgus pierādījumus un pamatojumu, Komisija var piekrist atkāpties no šiem noteikumiem. Tomēr arī šajos gadījumos jāievēro uz risku balstīta pieeja.

4.5. Atbalsta elements garantiju shēmās MVU

Divus vienkāršošanas instrumentus, kas izklāstīti 3.5. punktā un kas attiecas uz garantiju shēmām MVU, var izmantot arī atbalsta aprēķināšanas nolūkiem. Abu noteikumu izmantošanas nosacījumus definē šādi:

Drošās zonas prēmiju izmantošana garantiju shēmās MVU

Attiecībā uz MVU var piemērot arī vienkāršoto novērtēšanas sistēmu, kas ieskicēta iepriekš 3.5. punktā. Tādā gadījumā, ja konkrētās garantijas prēmija garantiju shēmā neatbilst vērtībai, kas noteikta kā minimums tās reitinga klasei ⁽²⁶⁾, starpību starp šo zemāko līmeni un noteikto prēmiju uzskatīs par atbalstu ⁽²⁷⁾. Ja garantijas ilgums pārsniedz vienu gadu, gada izstrūkumus diskontē, izmantojot atbilstīgo atsaucē likmi ⁽²⁸⁾.

Vienreizēju prēmiju izmantošana garantiju shēmās MVU

Ņemot vērā to, ka konkurences kropļojumi, ko var izraisīt valsts atbalsts, kas sniegts garantiju shēmu MVU ietvaros, ir mazāk izteikti, Komisija uzskata, ka, ja atbalsta shēma attiecas tikai uz garantijām MVU, kam garantētā summa nepārsniedz EUR 2,5 miljonu robežu kā garantētu aizdevumu vienam uzņēmumam konkrētajā shēmā, Komisija, atkāpjoties no 4.4. punkta, var pieņemt, ka atbalsta intensitāte tiek vērtēta shēmai kā tādai bez nepieciešamības vērtēt katru individuālo garantiju vai riska klasi vienas shēmas ietvaros ⁽²⁹⁾.

⁽²³⁾ Šo aprēķinu var apkopot attiecībā uz katru riska klasi kā starpību starp a) nesamaksāto garantēto summu, ko reizina ar riska klases riska faktoru (kur "risks" ir saistību nepildīšanas iespējamība pēc administratīvo un kapitāla izmaksu iekļaušanas), kas ir tirgus prēmija, un b) ikvienu samaksāto prēmiju, t.i., (garantētā summa × risks) — samaksāto prēmiju.

⁽²⁴⁾ OV L 302, 1.11.2006., 29. lpp.

⁽²⁵⁾ OV L 358, 16.12.2006., 3. lpp.

⁽²⁶⁾ Tas ietver iespēju, ka MVU, kuriem nav kredītvēstures vai novērtējuma, kas pamatots ar bilanci, drošās zonas prēmiju nosaka 3,8 % apmērā, bet tā nekādā gadījumā nevar būt zemāka par prēmiju, ko piemērotu mātes uzņēmumam vai uzņēmumiem.

⁽²⁷⁾ Šo aprēķinu var apkopot attiecībā uz katru riska klasi kā nenomaksātās garantētās summas reizinājumu ar starpību starp a) attiecīgās riska klases drošās zonas prēmiju, izteiktu procentos, un b) samaksāto prēmiju, izteiktu procentos, t.i., garantētā summa × (drošās zonas prēmija — samaksātā prēmija).

⁽²⁸⁾ Plašāku informāciju skatīt I l. zemsivētras piezīmē.

⁽²⁹⁾ Šo aprēķinu var apkopot neatkarīgi no riska klases kā starpību starp a) nesamaksāto garantēto summu, ko reizina ar shēmas riska faktoru (kur "risks" ir iespējamo saistību nepildīšana pēc administratīvo un kapitāla izmaksu iekļaušanas), un b) samaksāto prēmiju, t.i., (garantētā summa × risks) — samaksāto prēmiju.

5. VALSTS ATBALSTA GARANTIJU VEIDĀ SADERĪBA AR KOPĒJO TIRGU

5.1. Vispārīgs raksturojums

Komisijai ir jāpārbauda valsts garantijas, uz kurām attiecas Līguma 87. panta 1. punkts, lai konstatētu, vai tās ir saderīgas ar kopējo tirgu. Pirms var veikt šādu novērtējumu par saderību, jānosaka atbalsta saņēmējs.

5.2. Novērtējums

To, vai atbalsts ir saderīgs ar kopējo tirgu, Komisija pārbaudīs saskaņā ar tādiem pat noteikumiem, kādus piemēro citu veidu atbalsta pasākumiem. Konkrētos kritērijus novērtējumam par saderību Komisija ir skaidrojusi un sīkāk izklāstījusi pamatnostādņēs un vadlīnijās par horizontālo, reģionālo un nozaru atbalstu ⁽³⁰⁾. Veicot pārbaudi, īpaši ņem vērā atbalsta intensitāti, saņēmēju raksturojumu un sasniedzamos mērķus.

5.3. Nosacījumi

Komisija piekritīs garantijām tikai tad, ja to sniegšana ir līgumiski saistīta ar īpašiem nosacījumiem, kas var sevī ietvert arī obligātu paziņojumu par saņēmēja uzņēmuma bankrotu vai citu līdzīgu procedūru. Par šiem nosacījumiem pusēm jāvienojas tad, kad garantiju sākotnēji piešķir. Ja dalībvalsts vēlas sniegt garantiju saskaņā ar nosacījumiem, par kuriem sākotnēji nevienojās garantijas izsniegšanas posmā, Komisija uzskatīs garantijas sniegšanu par jauna atbalsta izveidi, par kuru jāsniedz informācija saskaņā ar Līguma 88. panta 3. punktu.

6. ZIŅOJUMI, KO DALĪBVALSTIS SNIEDZ KOMISIJAI

Saskaņā ar vispārīgo pienākumu veikt uzraudzību ⁽³¹⁾, lai turpinātu uzraudzīt jaunas tendences finanšu tirgos, un tā kā valsts garantiju vērtību ir grūti noteikt un tā laika gaitā mainās, īpaši svarīgi ir veikt pastāvīgu pārskatu par Komisijas apstiprinātajām valsts garantiju shēmām saskaņā ar Līguma 88. panta 1. punktu. Tādēļ dalībvalstīm ir jāsniedz ziņojumi Komisijai.

Attiecībā uz atbalsta garantiju shēmām šie ziņojumi jāsniedz vismaz garantijas shēmas darbības beigās un lai informētu par grozījumiem shēmās. Tomēr Komisija var lemt, ka ziņojumus ir lietderīgi pieprasīt biežāk atkarībā no katra gadījuma.

Attiecībā uz garantiju shēmām, par kurām Komisija ir pieņēmusi lēmumu, ka tās nav atbalsta shēmas, un īpaši gadījumos, kad nav uzticamu vēsturisku datu par shēmu, Komisija, pieņemot lēmumu par to, ka tās nav atbalsta shēmas, var pieprasīt iesniegt minētos ziņojumus, tādējādi katrā gadījumā atsevišķi nosakot ziņojumu sniegšanas biežumu un to saturu.

Ziņojumos jāiekļauj vismaz šāda informācija:

- a) izsniegto garantiju skaits un apmērs;
- b) nenomaksāto garantiju skaits un apmērs perioda beigās;
- c) tādu garantiju skaits un apmērs, kurām netiek pildītas saistības (uzrādot tās atsevišķi un par katru gadu);
- d) gada ienākumi:
 - 1) ienākumi no noteiktajām prēmijām;
 - 2) ienākumi no atgūtām summām;
 - 3) citi ieņēmumi (piemēram, saņemtie noguldījumu vai ieguldījumu procenti utt.);

⁽³⁰⁾ Skatīt konkurences tiesības, ko piemēro valsts atbalstam Eiropas Kopienā:
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html
Tiesību aktus valsts atbalsta jomā, kuri attiecas uz lauksaimniecības nozari, skatīt:
http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/leg/index_en.htm
un uz transporta nozari:
http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/transport_en.htm

⁽³¹⁾ Piemēram, pienākumu, kas īpaši noteikts Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regulā (EK) Nr. 794/2004, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.). Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 271/2008 (OV L 82, 25.3.2008., 1. lpp.).

- e) gada izmaksas:
 - 1) administratīvās izmaksas;
 - 2) samaksātā atlīdzība par izsniegtām garantijām;
- f) gada pārpalikums vai iztrūkums (starpība starp ienākumiem un izmaksām);
- g) uzkrātais pārpalikums vai iztrūkums kopš shēmas uzsākšanas ⁽³²⁾.

Attiecībā uz individuālām garantijām jāsniedz attiecīga informācija galvenokārt par d) līdz g) punktu.

Komisija visos gadījumos vērš dalībvalstu uzmanību uz to, ka sniegt pareizu ziņojumu tālākā nākotnē var tad, ja nepieciešamā informācija apkopota pareizi, sākot jau no shēmas izmantošanas sākuma, un informācija tiek apkopota ik gadu.

Dalībvalstu uzmanība tiek vērsta arī uz to, ka, kaut gan attiecībā uz garantijām, kas nav atbalsta garantijas, ko izsniedz vai nu atsevišķi, vai arī shēmas ietvaros, nepastāv paziņošanas pienākums, Komisijai, piemēram, pēc sūdzības saņemšanas var būt nepieciešams pārlicināties, vai garantija vai shēma neietver atbalsta elementus. Šādā gadījumā Komisija attiecīgajai dalībvalstij pieprasīs informāciju, kas būs līdzīga tai informācijai, kas noteikta iepriekš attiecībā uz ziņojumiem.

Ja ziņojumi jau ir jāsniedz saskaņā ar īpašam ziņojumu sniegšanas saistībām, ko paredz grupālā atbrīvojumu regulas, pamatnostādnes vai pamatnoteikumi, ko piemēro valsts atbalsta jomā, šie īpašie ziņojumi aizstās ziņojumus, kas sniedzami saskaņā ar esošo pienākumu sniegt ziņojumu par garantijām, ja vien tajos ir iekļauta iepriekš norādītā informācija.

7. ĪSTENOŠANAS PASĀKUMI

Komisija aicina dalībvalstis līdz 2010. gada 1. janvārim koriģēt to esošos garantiju pasākumus atbilstīgi šajā paziņojumā noteiktajiem nosacījumiem, ciktāl tie attiecas uz jaunām garantijām.

⁽³²⁾ Ja shēma darbojusies vairāk nekā 10 gadus, jāsniedz informācija tikai par gada pārpalikumu vai iztrūkumu summām pēdējos 10 gados.